

Mgr. Milada Fohlerová

Muzeum regionu Valašsko, p.o.
etnograf

<http://www.muzeumvalassko.cz/kontakt/adresar/milada-fohlerova/>

V neděli 10. dubna proběhla ve vsetínském muzeu akce nazvaná Velikonoce na zámku. Jejím hlavním cílem bylo seznámit širokou veřejnost se zvyky a obyčejí spojenými se slavením Velikonoc v našem regionu.

Na komorní výstavě se mohli návštěvníci obeznámit s tím, jakým způsobem se na Valašsku zdobila **vajíčka**. Dozvěděli se, že pro náš region byly nejtýpější tyto techniky zdobení: **batikování** – vykrývání vzoru včelím voskem (Vsetínsko, jižní Valašsko) a **vyškrabování** (Valašskomeziříčsko a Rožnovsko).

Batikovaná vajíčka z jižního Valašska z 50. a 60. let 20. století. Ze sbírek vsetínského muzea. Foto: M. Fohlerová

Vyškrabovaná vajíčka z Rožnovska. Ze sbírek vsetínského muzea. Foto: M. Fohlerová

Zdobení vajíček různými, ať už původními, nebo novějšími technikami bylo k vidění v Mramorovém sále.

Tradiční metodu batikování předváděla paní Hořanská. Foto: M. Fohlerová

Novější způsob zdobení dírkováním ukazovala paní Tabačková. Foto: R. Kocurek

I návštěvníci si mohli vyzkoušet svou zručnost a vajíčko si sami nazdobit.

Foto: M. Fohlerová

Foto: R. Kocurek

K Velikonocím neodmyslitelně patří i pomlázka, na Valašsku zvaná nejčastěji **šmigrust**, **mrskačka** či **šlaháčka**. Její součástí je dodnes mrskání jalovcem nebo spletenými vrbovými pruty, kterým se u nás říká **tatar** nebo **korbáč**. Mladé proutky nebo větvičky měly na mrskanou osobu přenést svěžest a zdraví a zabránit kožním nemocem.

S pletením pomáhal švarný „Valach“. Foto: M. Fohlerová

A pletlo se v celém zámku.... Foto: R. Kocurek

V zámecké galerii se návštěvníci dověděli, že podle mýtu (sice ne valašského, ale moc pěkného) přináší jaro bájný velikonoční **Pták jara**, jehož zakutálená malovaná vajíčka potom hledali v muzejních expozicích.

Zámecká galerie byla neustále plná jak zájemců o krásnou výstavu Boba Zbránka, tak Ptáků jara chtivých návštěvníků.

Foto: M. Fohlerová

Tento Pták jara určitě jaro přinese. Foto: M. Fohlerová

Protože jsou Velikonoce spojeny s oslavou obnovy života, ať už v křesťanském pojetí (ukřižování a vzkříšení Ježíše Krista), nebo lidovém (příchod jara a tedy nového zemědělského roku), byla především pro děti připravena **Duhová pohádka** o zrodu přírody.

Představení v podání olomouckých herců přilákalo děti i dospělé. Foto: M. Fohlerová

Samy děti se staly součástí děje, např. při tvorbě hvězdné oblohy. Foto: M. Fohlerová

Komu po bohatém programu vyhládlo, mohl si připravit, upéct a sníst tradiční velikonoční pečivo – **jidášky**. Původně se pekly z kynutého těsta potíraného medem v podobě uzlu nebo lidské postavy, a to na Zelený čtvrtek na připomínku Jidášovy zrady.

Příprava jidášků. Foto: R. Kocurek.

A je hotovo. Foto: R. Kocurek.

Na neděli 10. dubna, kdy se Velikonoce na zámku konaly, připadla letos tzv. **smrtná neděle** – pátá a předposlední postní neděle před Velikonocemi. O tomto dni byl v minulosti v celém slovanském světě rozšířen obyčej vynášení Morany, Smrti, na Valašsku zvané Mařena – symbolu zimy (odvozeno od slovanské bohyně zimy a smrti Morany).

Malou figurínu Mařeny si návštěvníci vyráběli po celou dobu akce. Foto: M. Fohlerová

Radost z vyrobených velikonočních symbolů. Foto: R. Kocurek.

Jako symbolické zakončení akce, ale především zimy bylo oživení na Valašsku až do poloviny 20. století velmi rozšířeného obyčeje **vynášení Mařeny**. Obřadním zničením Mařeny, což se provádělo buď jejím topením ve vodě (většina Valašska) nebo pálením (Rožnovsko), se mělo panování chopit jaro.

Vynášení Mařeny se chopily „cérky“ ze souboru Vsačánek. Foto: R. Kocurek.

Za zpěvů tradičních písní spojených s tímto obyčejem mířily s Mařenou k Bečvě. Foto: R. Kocurek.

A je po zimě. Foto: R. Kocurek.